

Записник

са секцијских заседања Међународне научне конференције Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, под називом *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања наставе словенских језика, књижевности и култура II*, одржаних 27. и 28. јуна 2019. године на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову.

Овогодишњу Међународну научну конференцију Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, под називом *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања наставе словенских језика, књижевности и култура II*, отворила је проф. др Љиљана Бајић, председник Комисије за наставу словенских језика и књижевности и редовни професор на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Проф. др Љиљана Бајић захвалила се домаћинима на гостопримству и обезбеђеним условима за рад Комисије за наставу словенских језика и књижевности. У име домаћина, скупу су се обратили проф. др Милко Палангурски, проректор за наставу и проф. др Ценка Иванова, декан Филолошког факултета. Они су се захвалили гостима и пожелели им успешан рад.

Рад комисије обухватио је чланове из Бугарске, Србије, Северне Македоније, Пољске, Русије и Украјине.

Програмом конференције била су обухваћена четири тематске блока:

1. Славистика унутар европског националног и културног наслеђа;
2. Правци изучавања и развоја славистичке науке у систему високошколске наставе;
3. Интердисциплинарна истраживања у области словенских језика, књижевности и култура;
4. Настава словенских језика, књижевности и култура у компаративној интерлитерарној и интеркултуралној перспективи.

Прва секција: Славистика унутар европског националног и културног наслеђа

Прво секцијско заседање у склопу Међународне научне конференције Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, под називом *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања наставе словенских језика, књижевности и култура II*, одржано је 27. јуна 2019. године на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову.

Секцијом је председавала проф. др Маргрета Григорова, професор на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову.

У првом реферату под називом „Узајамно разумевање у образовању словенских земаља: обнављање дијалога сродних језика” др Марека Пјењонжека, предавача са Педагошког универзитета у Кракову, проучава се узајамно поимање међусобно различитих језика у ситуацији у којој говорници комуницирају искључиво на матерњем језику. Понуђена перспектива имплицира бољу будућност интеркултуралној словенској заједници. Образовање засновано на оваквим поставкама може допринети бољој интеграцији централно-европског региона и узајамном разумевању међу блиским народима.

У реферату „Универзитетско изучавање сродних словенских језика (бугарско и јужнословенско гледиште)” др Ценке Ивановне, декана Филолошког факултета Универзитета у Великом Трнову, говори се о томе да друга половина 20. века и почетак 21. века доносе нови поглед на славистичко образовање. Рад је посвећен методичком приступу, разматрању и изучавању блиских јужнословенских језика у универзитетском образовању. Узимајући у обзир важне језичке нивое (фонолошки, лексички и синтаксички), могуће је боље усвојити блискост језичких стандарда.

Проф. др Маргрета Григорова, професор на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову, у свом раду „Зашто је важна литература, или о славистичком литерарном образовању у 21. веку” бави се питањима како и зашто је потребна литература и славистичко литерарно образовање у 21. веку. Рад актуализује питање славистичког контекста – изучавање књижевности и језика и бави се питањима књижевног образовања. Рад разматра проблематику изучавања књижевности – усмерену на кризу хуманистике, појаву електронизације и новог европеизма.

У реферату под називом „Упоредно наставно проучавање одабраних књижевних дела унутар словенских књижевности” мср Ивана Ковачевић, докторанд Филолошког факултета Универзитета у Београду, разматра примену упоредног наставног проучавања књижевних дела српске и руске књижевности у настави српског језика и књижевности у старијим разредима основне школе, у средњој школи и гимназији, као и у специфичним наставним условима. Предмет упоредног наставног проучавања била су одабрана књижевна дела унутар словенских књижевности у којима се појављује тема бедних и божјих људи – аутора Антона Павловича Чехова, Фјодора М. Достојевског, Лазе Лазаревића и Борисава Станковића.

Закључак: Прво секцијско заседање трајало је сат и тридесет минута, те се према програму организатора одвијало у предвиђеној сатници (од 10.30 до 12.00). Након представљених реферата, у програмом утврђеном термину за дискусију, учесници секцијског заседања имали су прилику да изнесу своја запажања, размишљања и закључке. Потом, уследила су питања у складу са темама реферата. Проф. др Љиљана Бајић похвалила је сва четири реферата и закључила је да разноврсност тема доприноси развоју конференције. Др Марека Пјењонжек је покренуо дискусију о литерарним остварењима и савременим писцима који би се могли наћи у пољским наставним програмима.

Узимајући у обзир теме реферата и богату дискусију, прво секцијско заседање може се оценити као веома подстицајно за даљи рад и напредовање Комисије за наставу словенских језика и књижевности.

Друга секција: *Правци изучавања и развоја славистичке науке у систему високошколске наставе*

Друго секцијско заседање у склопу Међународне научне конференције Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, под називом *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања наставе словенских језика, књижевности и култура II*, одржано је 27. јуна 2019. године на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову.

Секцијом је председавала проф. др Ценка Иванова, декан Филолошког факултета Универзитета у Великом Трнову.

У реферату под називом „Уџбеници украјинског језика као страног језика: методички приступ и реализација у пракси”, др Галина Леснаја, предавач са Московског државног института међународних односа, разматра и преиспитује досадашњу методологију и изучавања украјинског језика као страног језика. Нарочита пажња у овом раду била је посвећена улози уџбеника и приручника за учење украјинског језика као страног језика.

У реферату „Падежи у словачком језику и њихово изучавање на настави бугарског језика” др Даниеле Константинове, предавача са Филолошког факултета Универзитета у Великом Трнову, осветљава се изучавање словачког језика као страног језика, с посебним увидом у значај методички адекватног приступа усвајању падежног система на настави бугарског језика. У раду су представљена извршена истраживања и дате су анализе анкета у којима су учествовали студенти. Осветљени су проблеми усвајања падежног система словачког језика из перспективе наставе бугарског језика.

Др Сава Стаменковић, лектор на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову, представио је рад под називом „Филм у настави српског језика као матерњег и страног језика”, који је сачинио у сарадњи са др Наташом Трнавац Ђалдовић, наставницом српског језика и књижевности из Ужица. Рад се бави питањима употребе филма у настави српског језика као матерњег језика и као страног језика. Осветљава се питање како направити добар избор филмова и како их представити/тумачити. Аутори су у раду представили и своје искуство са филмом у настави у основној школи у Србији, тј. на Универзитету у Бугарској, те представили један могући систем – програм употребе филма у настави српског језика као матерњег и као страног језика.

Др Наташа Станковић Шошо, доцент са Филолошког факултета Универзитета у Београду, у реферату под називом „Методичка гледишта на комедију *Госпођа министарка* Бранислава Нушића” наводи и образлаже теоријска гледишта и практичне поступке у проучавању комедије *Госпођа министарка* Бранислава Нушића и њену рецепцију код ученика другог разреда гимназија и средњих стручних школа. Методичка проблематика

гпроучавања Нушићеве комедије има за циљ да покаже како се литерарним и театролошким приступима у наставном проучавању драмског текста остварују естетска, образовна и васпитна сврха. Истраживање показује да се корелативним интердисциплинарним приступима у настави афирмишу принципи научности и свесне активности и са њима усклађују проблемски поступци и истраживачки пројекти.

Закључак: Друго секцијско заседање трајало је сат и тридесет минута, са променом унапред предвиђеног програма конференције и редоследа излагача (од 14.00 до 16.00). Након представљених реферата, уследила је конструктивна и значајна дискусија. Учесници секцијског заседања имали су прилику да изнесу своја запажања, размишљања и закључке у складу са темама реферата. На дискусији су разматрана и питања техничке опремљености и услова за коришћење нових наставних средстава у настави, као и увођење електронских уџбеника и оспособљавање предавача за реализацију иновативних облика наставе.

Сви реферати су похваљени и закључено је да нове теме обогаћују концепцију рада Комисије за наставу словенских језика и књижевности.

Трећа секција: *Интердисциплинарна истраживања у области словенских језика, књижевности и култура*

Треће секцијско заседање у склопу Међународне научне конференције Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, под називом *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања наставе словенских језика, књижевности и култура II*, одржано је 28. јуна 2019. године на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову.

Секцијом је председавала проф. др Љиљана Бајић, председник Комисије за наставу словенских језика и књижевности и редовни професор на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

У раду под називом „Мали човек у руској и српској књижевности 19. века” проф. др Љиљане Бајић, председника Комисије за наставу словенских језика и књижевности и редовног професора на Филолошком факултету Универзитета у Београду, испитује се више токова у обради тематике о малом човеку у руској и српској књижевности 19. века. Анализира се како је ова тематика добила своје типолошко и поетичко уобличење код Пушкина (*Станични надзорник*), Гогоља (*Шињел*) и Достојевског (*Бедни људи*), водећи према конституисању жанра приче о малом човеку, и у исто време, ка његовом полемичком преиспитивању. Неки су елементи приче, у првом реду књижевни тип јунака, малог човека, чиновника стабилни. Други, фабуларно-сижејни елементи су променљиви. Обраћа се пажња и на то да је у новијој српској књижевности живот сиромаша, просјака и болесних људи са посебним успехом обрадио Бора Станковић у наративном циклусу тематски и жанровски повезаних кратких прича *Божји људи*, као и у збиркама *Из мог краја* и *Моји знанци*. Аутор рада истиче да су у овим делима присутни болешћу и страстима уништени људи и запажа амбивалентне мотиве и мрачне расцепе у њиховој природи. Услед тога Станковић је уметничку мотивацију из психолошке, друштвене и етичке равни изразитије

померао и повезивао са биолошким и патолошким узроцима породичног, душевног и телесног пропадања.

У реферату под називом „Јужнословенска литература у бугарском контексту” др Валентине Седефчеве, предавача са Филолошког факултета Универзитета у Великом Трнову, разматра се појављивање и сврставање српске, хрватске, словеначке, македонске, босанске и црногорске књижевности у различите културне обрасце и у вези са тим коментарише њихов словенски, јужнословенски, балкански, идеолошки и европски идентитет у бугарском контексту. У раду се покреће питање стварања новог предмета из области књижевности и напомиње да је за то предуслов да се узме у обзир повезаност са осталим наставним предметима (језик, историја и култура јужнословенских народа, теорија и пракса превођења) и корист за студенте који дипломирају као лингвисти-преводиоци.

У реферату под називом „Завршни радови на мастер студијама Српски језик на Филолошком факултету Универзитета у Београду: доминантне научне области, методологије и резултати” мр Валентине М. Илић, асистента на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима на Филолошком факултету Универзитета у Београду, прати се из више перспектива статус и развој научних славистичких дисциплина на универзитетском образовном нивоу. Овај рад се бави истраживањем високошколске наставе на нивоу постдипломских мастер студија. У њему се испитују водеће научне дисциплине завршних радова студената, теоријско-методолошки оквири, предмети и циљеви истраживања, те њихови најзначајнији резултати и закључци.

У реферату „У сумњи и недоумици: *Гробница за Бориса Давидовича* Данила Киша и интеркултурални модуси наставе књижевности”, мр Милан Вурдеља са Филолошког факултета Универзитета у Београду, разматра естетички и етички корпус вредности које препоручују дело „*Гробница за Бориса Давидовича*” за наставно изучавање на прецизираном узрасном нивоу, те се коментарише њен удео у домаћој лектури. Посебна пажња обраћа се концепту „реализам без обала” у вези са Кишовим приповедним поступком и најзначајнијим начинима на које ученици усвајају знање о позномодернистичком проналажењу реалистичког упоришта у фактографији. Аутор рада закључује да еклектичан приповедни поступак који одликује *Гробницу за Бориса Давидовича*, директно је допринео афирмацији постмодернистичке поетике у деценијама које ће доћи.

Закључак: Треће секцијско заседање трајало је сат и тридесет минута (од 9.30 до 11.00). Након представљених реферата, учесници секцијског заседања износили су своја запажања, размишљања и закључке у складу са темама реферата, у склопу планиране дискусије. Сви реферати су похваљени и закључено је да нове теме из области јужнословенске литературе, језика и културе представљају оријентир за свеобухватнији и шири рад и напредовање Комисије за наставу словенских језика и књижевности.

Четврта секција: Настава словенских језика, књижевности и култура у компаративној интерлитерарној и интеркултуралној перспективи.

Четврто секцијско заседање у склопу Међународне научне конференције Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, под називом *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања наставе словенских језика, књижевности и култура II*, одржано је 28. јуна 2019. године на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову.

Секцијом је председавала проф. др Гордана Алексова, професор на Филолошком факултету „Блаже Конески” у Скопљу.

Прва тема у оквиру последње секције била је тема под називом „Придеви са значењем сличности као лингвокултуролошке јединице и њихово место у настави српског језика као страног” мр Биљане Васић, лектора са Факултета словенских филологија Софијског универзитета „Свети Климент Охридски”. У овом раду предмет истраживања су придеви са значењем сличности као лингвокултуролошке јединице и њихово место у настави српског језика као страног језика. Културолошки утицај на нивоу лексике посебно је изражен у семантици придева са значењем сличности, притом – у мањој или већој мери – у зависности од начина формирања тог значења. Придевско значење темељи се, како на универзално приступним метафорама, тако и на пресликавањима специфичним за одређену културу, при чему национални културолошки елементи нарочито долазе до изражаја када се придевско значење сличности темељи на конотативном значењу мотивне именице.

Др Анета Николова са Филолошког факултета Универзитета у Великом Трнову, у оквиру свог реферата под називом „Фрејм – организација уџбеничких материјала у настави истородних словенских језика за академску мобилност”, изнела је запажања и обратила пажњу на предмет истраживања који се односио на комуникативне компетенције у академском контексту. Такође, подробно су образложене различите стратегије за добро разумевање текста, говора и писања.

У раду под називом „Изучавање пољског језика као страног” др Виргинија Мирославска са Филолошког факултета Универзитета у Великом Трнову, даје преглед и разматра изучавање пољског језика као страног језика. Предмет анализе су тренутни услови изучавања пољског језика као страног језика, како са ужег, филолошког становишта, тако и са ширег, социолошког становишта. Разматра се образовање стручног кадра, организација наставе у школама и летњим камповима и школама, курсеви и програми за лекторе итд. У раду су представљени принципи финансирања и организовања наставе која се тиче изучавања пољског језика као страног, као и подршка различитих институција.

Рад на тему „Речник базичних правних термина у словенским језицима” представио је учесницима конференције др Владимир Хитов, доцент на Филолошком факултету Универзитета у Великом Трнову. Тема рада везана је за Речник базичних правних термина у словенским језицима. Приказан је садржај и структура речника, са посебним обраћањем пажње на лексеме из области спорта, здравства, права и администрације.

Рад на тему „Изучавање украјинског језика у Бугарској” представила је др Олга Сорока, лектор на Факултету словенске филологије Универзитета у Софији. Тема рада је настава украјинског језика у Бугарској. Представљена је проблематика, перспективе развика, размотрени су доступни речници, истакнут као веома значајан четворојезични речник (бугарско-чешко-пољско-украјински) за проучавање лексема на више нивоа. Представљени су проблеми изучавања украјинског језика као страног језика.

Последњи рад на овом значајном скупу био је рад на тему „Настава македонског језика као матерњег и нематерњег језика – сличности и разлике”. Рад је представила др Гордана Алексова, професор на Филолошком факултету „Блаже Конески“ у Скопљу. У раду се разматрају сличности и разлике у настави македонског језика као матерњег и нематерњег језика. Представљен је историјат изучавања македонског језика, сличности и разлике у наставним програмима и плановима, у методологији изучавања језика, преглед уџбеника и реализација наставе према различитим циљним групама.

Закључак: Четврто секцијско заседање трајало је сат и тридесет минута (од 11.30 до 13.00), а потом је уследила дискусија. Након представљених реферата, учесници секцијског заседања износили су своја запажања, размишљања и закључке у складу са темама реферата, у склопу планиране дискусије. Запажено је да је у последњем секцијском заседању доминантна тема која се односи на изучавање блиских словенских језика. Последња секција допринела је осветљавању нових становишта и погледа на контекст блиских словенских језика и њихово изучавање као матерњих и страних језика.

По завршетку свих секцијских излагања и планиране дискусије, завршна реч припала је проф. др Љиљани Бајић, председнику Комисије за наставу словенских језика и књижевности. Тема обраћања је представљала осврт на сва излагања и анализу и оцену њиховог доприноса даљем раду Комисије за наставу словенских језика и књижевности. Предавања су одредила правац нових изучавања, даљих анализа и решавања теоријско-методолошких проблема проучавања наставе словенских језика, књижевности и култура. У даљем раду постављена су приоритетна поља за даља истраживања и изучавања, а односе се на разматрања о уџбеницима, приручницима, новим речницима, потребама изучавања словенске књижевности, језика и културе, креирања нових наставних учила и осмишљавања нове методологије у наставном контексту. Закључено је да је ова конференција од великог значаја и да се са добром праксом реализовања конференције треба наставити. Одређено је да се следећа конференција одржи у Охриду.

У Београду,
30. јуни 2019.

Записничар:
Ивана Ковачевић